

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló; Beöthy Ödön Pesten fátylós zenével tiszteltetik meg; magyar játékszín, 's a' t.; torontálmezei tisztelgő feliratok orsz. hivatalviselőkhöz; sz. miklósi hírek; különféle: az angórai kecskék tenyésztése Mármarosban, erdélyi hírek; 's a' t.; jótételek a' füredi szerencsétlenségben; 's a' t.) Amerika (Guamara perui elnök; 's a' t.) Anglia (a' spanyol ügy megpöndítve a' felsőházban; Clarendon érdekes nyilatkozata; 's a' t.) Törökország. Németország (zavargás Hanovera fővárosban [Rumann polgármesternek hivatalától fölfüggesztése miatt; 's a' t.)

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. fels. kesselőkői Majthényi Antalt, Liptó megye főispáni-helytartóját, ugyanazon megyefőispánjává mélt. kegy. kinevezni.

Ő cs. 's ap. kir. fels. Ebeczky Emilt, a' m. kir. Helytartó-Tanács díjatlan fogalmazó-gyakornokát, ugyanazon kormányzék tiszteletbeli fogalmazójává; f. e. jul. 6ki határozatában, Minier Lajos nyugalmazott kapitányterdélyi nemességgel megajándékozni; Lechner József kapnikiregémestert kreuzbergi k. hutai bányaügyelővé; Heuffel Károly tiszolczi főhutást pojnik k. hutai vashámorügyelővé; a' megürült főhutási tisztségre pedig Mialovich Lajos gyakornokot méltóztatott kegy. kinevezni.

A' nm. magy. kir. udv. kamra Moser Fridrik tiszaujlaki sóhivatali ellenőrt ottani sóárnokká; ellenőrré ugyanazon hivatal irnokát, Patterna y Andrászt; továbbá a' ménesi kir. kam. tisztartóság ideiglenirnokságára pedig Szalazár Józsefet, a' temesi kam. igazgatóság kiadóhivatala gyakornokát, alkalmazá.

Budapesti napló. A' hosszas szárazság és hőségnek valahára mégis csakugyan vége; néhánykor volt már e' héten esőnk, 's a' kertek mindenütt élednek; tegnap regg. 2 óraker azonban rendkívül erős szél támadott, melly egész nap folyvást növekedve tartván, alkalmasint ismét tova üzeni a' felhőket. — Aug. Skán esti 11 óraker éji zenével tisztelék meg a' Pesten átutazott Beöthy Ödön biharmegyei követet szövetnekfény mellett. — E' vásárra több nemzeti literaturai ujdonság fog megjelenni, 's többi közt Heckenast Gusztáv Arvzskönyvének 3dik kötete is, melly más jeles dolgozatokon kívül Gaal „Szerlem és champagnei“ című tetszéssel fogadott eredeti vigjátékát is foglalja magában; ugyan e' napokban fog megjelenni Pyrker patriarka-éresk „Tunisiásza“ magyarul igen csinos kiadásban. — Nemzeti színpadunkon f. hó 3kán 2szor adatek bérszünettel, „Gemma di Vergy“ Konti jutalmára, néző nem annyi számban mint első előadások. Konti tiszteletére verseket is készítte és szórattott valaki. Kár a' bennök előforduló czélzásokért, tisztelgő verseket maradjon szorosán tisztelgés korlátai közt. 4én „Kalapos és harisnyatakács“; 5kén először Lendvayné jutalmára bérszünettel „Ecsedi tündér“ regényes vigj. 3 szakaszban 5 felv., irták Gaal és Jósika. Első fölleptekor háromszori hosszas tapsal fogadá a' rendkívül számos közönség, mellyhez hasonlót „Gemma di Vergy“ első adatasakor sem láttunk, a' jeles művésznőt, első felvonás után pedig aláírás utján vett díszes karperecczel koszorúval 's versezettel tisztelék meg a' méltán ünneplettet. Mi a' darabot illeti, azt kissé hosszalá a' közönség, mert tizenegyedfél óraig tartott; de több helyét zajos tapsokkal üdvözlé; 6dikán „Pókaiak“, 7dikén bérszünettel „Benjamin vagy a' nyolcz garasos atyafi“ Löwe k. a. a' bécsi udv. színház tagja mint vendég magyar színpadon először lépett föl az intézet iránti kedveskedésből, miután a' színészek pompás lakomát adtak aláírás utján atyja tiszteletére. A' n. megye előkelőji fölszólítása következtiben gyűlt aláírásból igen becses karperecczel jutalmaztaték a' fiatal művész szívessege; 8dikán „Gemma di Vergy“, 9kén „Sevilla csillaga“. Nagy Elek „keresztény és zsidó“ című 5 felv. drámán dolgozik.

Lippa (Bánság): Egy vidékünkön száguldó rablócsoport az egész környéket rémülésbe ejté. E' napokban ugyanis G. J. földesurnak bresztováci parasztasszony által azt üzenék, hogy másnap estére jó vacsorát tartson számukra készen. G. ur erre megijedvén, családostul Rékasra fut 's ott a' hatóságoknál a' kellő jelentést megteszi. Ennek következtiben rendszabályok megtétettek ugyan, de, mint hallik, a' katonaságnak a' haramiakkal első találkoztja egészen sikertelen lett, 's az kénytelen volt 40 ember veszteséggel visszavonulni. — A' 60 főre szaporodott haramiacsoportot, mint mondják, egy hivatalától megfosztott kapitány vezérli. H-k. (Zarandmegyei ujkövet.) Bornemisza Ignác, Gyulay Lajos gr. és Kozma Dienes önként lemondván követségi állomásukról, jul. 17kén új választást tartott a' nemesség, mellynek következtiben Teleki Domokos gr. mellé követtársul Hollaki Albert fszbirót választák meg.

L. Sz. Miklós aug. Ijén: Egy különös tünemény fordult elő e' napokban Liptó megyében. A' Kárpatoknak ugyanis most is imitt amott hóval fedett ormai alatt jul. 28 's 29k napjaiban igen rekedt hőséget szenvedénk, melly a' légmérő 26 fokát éré el. Rémitők valának ezután a' villanyfelhők, mellyek dél 's nyugotról völgyes megyénk fölött borzasztó csatára szétkanyarodtanak, miglen végre 29én délutáni 6 óra tájban, Szent Iván, Sz. Péter és Jannik, (Pottornyay és Sz. iványi nemzetségek hatósági alá tartozó) helysegeket egyszerre villám által okozott emésztő tűzben szemléltük. A' felebaráti szeretet azonban 's a' közellakó megyebeli és kamrai tisztviselőség gondoskodása csakugyan erőt vett a' harapozó lángokon annyira, hogy mind a' három helységben csak valami 15 család maradt föld 's élelem nélkül. Ezen robajos villámokat záporosó követé, melly néhány pillanat alatt megtölté a' ragadós Vág és Béla folyamok partjait kénbüzü zavaros vízzel. Különös volt ezen partokon szemlélni, mikép a' halak elhagyván élesztő elemöket, a' vizet, nagy mennyiségben egymásután szá-

razra ugrosának 's e' mennyiség olly szembetünő nagy vala, hogy miután ujjalag előbbi melegségre derült az idő, a' partokon dolgozó számos tutajos alig száthatá be a' rothadt halaktól megromlott levegőt. Ez eset, melly a' maga nemében igen ritka, valóban fölébreszthetné a' természetvizsgálok figyelmét kárpati különféle anyagink közelebb ismeretére, mellyek ha csak tudományos tekintetben is nagy következésük lehetnének. D. A.

KÜLÖNFÉLE: Károly Ferdinand cs. kir. fhg, Gollner b. 48 sz. gyalogezr. linevelőházát látogatással szerencsésítésekör, f. e. máj. 20án Auer-sperg Károly hg altábornagytól illó díszszel fogadtatván a' növendékek némelly katonai fordulatin méltóztatott jelenlenni. Mig ő cs. k. fhgsége az intézet külön részeit szemlélteté, a' vizsgálati terembe vonultak a' fiúk. Nyilvános próbatét előtt alkalmi beszéddel üdvözlé egyik növendék a' főhget, mit vizsgálat követé külön tudományokbul. Ezután érdempénzket osztogata ki ő fens. a' szorgalmas tanuló közt, 's minden intézkedéssel magas elégtiséget fejezvé ki, 100 pgő forintot vala szíves ajándékozni a' növendékek számára. — Az angórai kecskék (mikrül több évi Jelenkorunk időszakonként értesite) igen kedvezőleg kezdnek tenyészni hazánkban, Mármarosban. Ferencz völgyből t. i. most ujra azon biztató hírek érkeztek, hogy ottan a' tenyésztés várákozason föllül sükerül. A' tenyésztés eleinte csak 2 bakkal és 3 nőtény kecskével kezdé meg a' vállalkozó, miketa' schönbrunni nyájából kapott b. Ferencz királyunktól, 's gondolván a' szaporitást belföldi kecskefajunk nemesítése által eszközölhetőnek, e' próbában boldogult is, mert már a' második nemzedéknél is annyira hasonlítottak a' kis gödölyék (gidák) az eredeti törzsök fajhoz, hogy alig lehete az eredeti a' kores v. elegyfajtól megkülönböztetni. Az e' tavaszkor ellett nemzedék már annyira nemesült, hogy gyapjaigen becses agat képezhet idővel kereskedésünkben. Az egész nyáj már most 200 darabra megy, mi azon kedvező körülménybe helyzi a' tulajdonost, hogy e' hasznos állatok szaporítása végett hazánkban ingyen adja a' 3dik nemzedéki bakokat tenyésztésre. A' 3dik nemzedéki bakoktul 's belföldi anyáktól származó kecskék már némi nemességgel bírnak, a' 4dik és több nemzedékbeli származék pedig rövid idő alatt tökéletes finomságra juthat. Mult télen egy angórai kecskebőrért 35—40 pengő forintot fizettek Bécsben, mibül elég világosan átláthatni, miszerint e' tenyésztésből igen szép haszon származhatik, főleg, ha azon szőre is kereskedésbe jövend, melly teveszőr név alatt ismeretes 's a' legjobb electoral-gyapjunál is drágább áron kel. Az angórai kecskék gyapját a' nemzeti izlésnek megfelelő köntöskelmére is lehetne használni. A' selyem gyanánt ragyogó fehér angóragyapjuból t. i. zöld sujtással 's vörös beléssel gyönyörű hosszumentét készíthetni aranyos és gyöngyökkel díszesített vitézkötéssel, mi bizonyosan őseinkre emlékeztető olly szép öltönyt képezne, millyet most Európában nem igen találhatni. A' vállalkozó azon előítélet ellen is kikel, melly szerint mindedig kártékonynak hívék a' kecskefajt főleg erdős és fanevelő vidékeken, 's azt törekszik megmutatni, hogy a' gondos tulajdonos minden illy kártételt könnyen elháríthat, ha csupán olly helyen legelteti kecskéit, hol azok nem tehetnek kárt, hanem inkább hasznat eszközölhetnek, p. o. irtást kívánó földeken, hol a' gallyakat csakhamar kipusztítják. Ajánlja ide a' kecskéket még különösen a' juhoknál sokkal gyorsabbszaporodásuk is, melly szerint már az egy évesek is gyakran kettőseket ellenek, 's 8 hónapos korukban már tökéletesen alkalmasok tenyésztésre. Továbbá e' kecskék jobbadán a' száraz és kemény eszeséget szeretik, tehát épen azt, mit a' birka és barom izékül hagy, ezenkül többet tejlnek 's a' himlő veszélyének sincsenek alávetve. Mihályi Gábor, mármarosmegyei követnek egy illy kecskebőrét adott a' vállalkozó, Ries Ferencz tr, meg levén győződve, hogy azon gazdák, kik saját szemekkel győzendik meg magukat e' kecskeszőr finomságáról, bizonyosan teendnek nála megrendelést a' 3dik nemzedékből származó bakok küldése iránt. — Fogaras vidéki Lissa helységben jul. 23kán 60 ház égett el; egy asszony, ki 2 gyermeke megszabadítása végett rohant az égő házba, azokkal együtt odaveszett. A' tűz sütökemenceze összedőlte által támadt. — Medgyesi hírek szerint ott az ez évi margitnapi vásár jul. Isején vévé kezdetét. Az idő rendkívül szép volt 's a' baromvásár olly élénk, minőre már régóta nem emlékezhetni. Ki a' külvárosban a' tömérdek szarvasmarha csoportot látá, szükségképp Hannibal azon híres csatájára emlékezik, mellyben 2 ezer ökröt hajtatott ez az ellenség sorai közé, csakhogy azok égő szénacsóvákat vittek szarvaikon, mig ezek szarvai zöld lombal 's mezei virágokkal voltak díszesítve. A' terhesszekerek számát 10 ezerre tehetni, 's az e' mennyiségnek tökéletesen megfelelő adókvők száma, egyesülve a' tömérdek áruval és termékkel valóban igenis jelesiti ez erdélyi vásárt. Minden termék 's kézműyári cikk olly jó áron kelt, hogy a' tulajdonosok tökéletes elégtellett távozhattak e' nagyszerű vásárról. — Az ungvári jul. 25iki vásáron köv. volt a' termékek ára: ökrbőr párja: 40—45 fr., tehéné: 20—30 fr., gyapjas jubóre: 6—7 fr., muskatal-dohány mázsája: 30—48 fr., közönségesé: 18—23 fr., olvasztatlan fagygyúc: 32—34 fr., olvasztotté: 48—51 fr., sárgaviaszé: 200 fr., 20 foknyi pálinka itczéje: 14½ kr., 30 foknyi borszesze:

susnak. Vétek lenne hinni, hogy a legkitünőbb hatalmak csupán halotti tannlevélkiadást akarnak eszközölni a nagyur haláláról, 's pöcsétet nyomni az egyiptusi basa végintézetére, kire alkalmasint szinte nem igen sokáig fognak várakozni a férgek. Egyesülési pontot a jelen általános zavarban is könnyen találhatni, míhelyt azt tűzendí ki magának a congressus, hogy a keresztyénséget fogja ótalmazni keleten. Egyebiránt ne higye senki, hogy olly fölötté sok a tennivaló. Moldvában, Oláhországban és Szerbiában csupán a most önálló rendszert szükség törvényszerűsíteni, az európai congressus védszárnyai alatt, Russzia befolyása megszüntetésével, 's hasonlót eszközölni Montenegro, Bosznia és Albánia tartományokra nézve. Ázsiában Szyria képez botránykövet. A basa nem akar róla lemondani, Franciaország pedig pártolja őt szándékában. Jól van! válaszszuk el tehát Szyriát Egyiptustól, 's engedjük meg a basának, hogy egyik fiát ültethesse oda, ő bizonyosan örömmel fogadandja ez ajánlatot. Kívánatos, hogy Törökország minél több része jusson független kormány alá. A török birodalom sarkalatos baja ott fekszik, hogy intézvényi csupán hadviselésre számítvák, 's ez okból virágzása alatt egész Európa folyvást fegyverben volt kénytelen állani. A jancsárok megszüntek 's most azt kezdik hinni, hogy e körülmény tetemesül gyöngíté a török birodalom hatalmát; e hiedelem igen alaptalan, mert ugyan kiszaradt é az által a bosnyákok, albaniták és szerbek veleje, vagy elfonnyadt é idegzetük? A jancsárok mellett nem tarthatta volna tovább ön magát a török birodalom, mert míhelyt béke állott be, azonnal honn folytatták a harcztot e vad csordák, 's rohanással elfoglalt várnak tekinték hazájokat. Csak a jancsárok elpusztítása óta gyakorolhatni rendes kormányzatot Törökországban. Legnagyobb baj Törökországra nézve a basák kinevezésiben fekszik, mert ezek igen gyakran változván, folyvást nádályökként szíják az ország zsírját. Ez még maradványa a régi hadi kormányzatnak, 's egyik oka, hogy Ausztria még most is fegyverben tartani kénytelen határit ellenséges kicsapongások miatt. Meddig tart ez még így? Csupán congressus orvosolhatja gyökeresen a bajt, mert a mostani helyzet föntartásáról is csak ez kezeskedhetik, miután köz tudomása, hogy Törökország eddig jobbadán akkor tartá meg szerződéseit, ha kénytelen volt azt tenni. Kítünő példaul szolgálhat az állítás igazolására Szerbia. A drinápolyi szerződés következtében hat új kerület vala Szerbiához csatlandó, 's a nagyur bizost küldé Zvornikba, hová a szerbek részről is követség járult; ez utóbbit azonban börtönbe zárata a basa, 's e népjogsértésért soha még csak feddést sem kapott a portától. Így szinte a kiutahai szerződést sem akará teljesíteni a porta, mivel alattvalóval köté azt, 's így nem érezheté magát szigoruan kötelezve, mint a M. Chronicle mondja. Ez igen hibás állítás, mert szerinte Anglia királynéja is megszeghetné a javító törvényt, 's általánosan azon botor elv jöne ismét divatba, melly szerint királyok nem kötelesek szavokat megtartani, 's hitlenekkel kötött szerződés nem bír erővel. Illyesmik azonban már annyira elkallódtak, hogy újabb létreideztetésüktől teljességgel nem tarthatni. Minden kormány böcsületezete iszomnyal fordul el illy elvtől. A keleti kérdésnek végre még világtörténeti oldala is van. A régi római birodalom részei ismét egyesülni akarnak. A rómaiak elfoglalák Európát 's műveltségre emelék, ez hivatásuk volt. A németek utóbb jónak találák képzelni, hogy ők semmiték meg a római birodalmat; de feledek a pápát, ki még sokkal szigorubb ur volt. Apánk Róma elleni vétkeiket rajtunk bünteti most a sors, mert vajmi sok gondot szerez gyermekünknek Caesar, Virgil 's a t. 's vajmi sok ütletet kapunk mi is e latin hősök miatt, 's hányszor feszíté meg testünk a római művelődés! Valóban római classicus fordításnak kell magunkat tekintenünk! — Egyebiránt kereszt uralkodott hajdan Konstantinápolyban, 's helyét ismét elfoglalandja. Küldjétek a törököt Ázsiába, mert Izmael vándorlásra születék.

(A spanyol ügy megpöndítve a felsőházban. Clarendon érdekes nyilatkozata.) A jul. 25iki felsőházi ülésben Londonderry marq. szokás szerint szönyegre hozván a spanyol ügyet, azon meggyőződését fejezé ki, miszerint a ház asztalára tett irományokból az világlik ki, hogy a kormány nagyobb tekintetben állna a spanyol pártok előtt, ha, Wellington hg tanácsát követve, minden beavatkozást elkerült volna, mi sok kegyetlenségnek szolgált okul mindkét részről. Érinté továbbá Munagorri vállalatát 's azon részvétet, mellyel az angol ministerség iránta viseltetek, különösen pedig azon halátlanságot törekvék kiemelni, mellyet a brit segédesapat a madridi kormánytól tapasztalt. Végre köv. kérdéseket intéze a kormányhoz: 1) Létezik é a kormány nézete szerint a négyes szövetségben Anglia és Franciaország közt olly kötelezés, melly az előbbi hatalmat gátlaná a többi hatalommal egyezkedésbe lépéstül Spanyolország lecsöndesítésire? 2) Anglia és Franciaország vajjon nem ugyanazon helyzetben vannak é Spanyolországra nézve a többi hatalommal? vagy más szóval: egyedárusságot akar é üzni Anglia és Franciaország a spanyol ügyekkel, világos tartalma ellen az 1815iki szerződésnek? 3) Le akar é ő fels. kormánya mondani az Elliot-féle szerződés jöteiről, vagy azon rablócsapatokra kívánja kiterjesztetni azt, mellyek most Spanyolországot pusztítják? 4) Teend é határozottabb lépéseket a kormány a volt spanyol csapat minden rangu tagjainak fizetésére kipótlására? Clarendon gr., a volt madridi követ, miután Londonderry többször említé, hogy tőle legjobb fölvilágításokat várhatni, következőleg nyilatkozék, a ház folyvást növekedő figyelmétől kísértette: „Azon körülmény, miszerint a spanyol polgárháboru kitérté óta szerencsem volt ő fels. kir. udvarát személyesítnem a madridi udvarnál, reménylleti velem, hogy a ház némi figyelemre fogja méltatni szavaimat. (Halljuk!) A ns marq. véleményem szerint, nem elég világosan adá elő e tárgyérítése okait; mivel azonban a ház asztalán fekvő irományokból is kiténik, mikép az

angol kormány törekvésinek csakugyan sikerült a spanyol polgárháboru vérengző rendszerét szelidíthetni, 's mivel ezen iratok azonkül a ns marq. minden kérdésre világosan válaszolnak, tehát kísértetbe jövk hinni, hogy egészen más okok bírák őt most e tárgyban föl szólalásra. Véleményem szerint a ns marq. meggondolá, mikép a spanyol ügynek, mellyet olly buzgón tűn magáévá, épen most nagyobb szüksége van segélyre, mint közönségesen lenni szokott (Halljuk!); ezért tehát segélyül ugrott elő a ns marq., nem épen azért, mivel ezélt kíván tüzetni a polgárháboru pusztításának, mint inkább: mivel fél, hogy az általa ohajtott közbenjárulás talán későn történik meg pártjára nézve, ha minél hamarabb nem mehet véghez. (Halljuk! Halljuk!) Minden körülmény legragyobb egyenetlenséget tanusít a carlosi főhadiszálláson. Leghitelesb kutatókból tudom, mikép a trónkövetelő teljes erővel ármánykodik Maroto tábornok ellen, mert a tudvalevő zavargások 's kicsapongások óta Maroto korlátlan ura Spanyolország azon részének; mit folytonos ármánykodással törekszik megboszulni a trónkövetelőt, ki minden áron menekni szeretne tábornoka zsarnokságától, minek természetes következménye, hogy d. Carlos ugye soha nem állott még rosszabb labon, mint e pillanatban. E véleményben a legnagyobb befolyásu carlosiak is egyenlőn osztoznak velem. Azért emelt ma paizst a trónkövetelő mellett a ns marq. a nagyhatalmak közbenjárulását ajánlván, melly egyenlőségbe helyezné a trónkövetelőt az alkotmányos királlyal. Ez irományokból láthatni, mikép a brit kormány lépéseket tön az éjszaki hatalmaknál a trónkövetelő kegyetlen kicsapongási megszüntetése iránt. Ausztria, Poroszország és Russzia becsületejökre való megelőzéssel járultak ez előterjesztés fogantatásához. (Halljuk!) Nesselrode gr. azon gondolatnak adott szavakat sz. pétervári követünk előtt: vajjon nem egyesülhetne éválamennyi európai hatalom a spanyol polgárháboru megszüntetésére? Külministerünk, noha elfogadni szándékozik ez ajánlatot, előbb mégis szükségesnek tartá bevárni, milly alapon kívánnak az éjszaki hatalmak szerződésre lépni e tárgyban az angol és francia kormányal. Mert, miután azon hatalmak nem ismerék meg a spanyol királynét, kormányunk nem hátrálhat ez iránti kötelezéseitől. Emlékezzék csak a ns marq. az 1818ban minden európai nagyobb hatalomtól aláirt aacheni jegyzőkönyvre, mellyben határozaték, hogy európai hatalom belviszonyiba soha ne történhessék avatkozás, kivévén, ha valamely hatalom önként kívánná azt. Mikép avatkozhatnának tehát az éjszaki hatalmak Spanyolország belügyeibe, midőn királynéját nem ismerék meg, 's ez utóbbi épen nem kívánja együttműködésüket? A ns marq. azt látszik hinni, hogy congressus összeülése esetén tüstint fegyvernyugvás keletkeznék Spanyolországban, 's e részben Belgiumot hozá föl példaul. De legyen szabad a ns marq. nézete egész tisztelése mellett megjegyzem, mikép a belga ügyet koránsem hasonlíthatni össze a spanyollal. Belgiumra nézve éválamennyi nagy hatalom egyenlőnézetű volt; különben soha nem eszközölhettek volna fegyvernyugvást. Spanyolország iránt azonban nem egyenlő érzetűek e hatalmak; míg Anglia és Franciaország a királyné kormányát, Poroszország és Russzia pedig a trónkövetelő igényit pártolják és segítik, ugyan mi hasznót szülhetne addig a congressus, vagy mikép eszközölhetne fegyvernyugvást, melly illy körülmények közt nem használhatna? A ns marq. ez iránt is nagyon esalatkozik, midőn gondolja, hogy a spanyolok más hatalomtul parancsolt fegyvernyugvást tisztelni fognának. Illy lépés egyetlen 's mulhatlan következménye az lenne, miszerint az egész nép tüstint egyesülne a spanyol nemzetiség ótalmazására. Való ugyan, Anglia és Franciaország minden pillanatban küldhetné hadserget Spanyolországba, 's bármely kormányrendszert alapíthatna ott, teljes tetszése szerint; de gondolja é a ns marq., hogy a többi hatalom meg fogna egyezni Anglia és Franciaország illy szándékában? Vagy véli, hogy az így fölállított kormány tovább tudná magát föntartatni az utolsó idegen katonának spanyol földről távoztánál? Meglehető hosszúsas tartózkodás Spanyolországban alkalmul szolgált nekem a spanyol néplelkület kiismerésire, 's azért biztosan állíthatom, mikép minden nem kívánt beavatkozásból csupán gyalázat fogna háramlani az avatkozó hatalomra. Mi Elliot szerződését illeti, azt Spanyolország némely részeire nem alkalmazhatni. A trónkövetelő parthiveinek nem csupán azokat nevezhetni, kik rendes katonai parancsnok alatt küzdnek ügye mellett, hanem azon számos csoportot is, mellyek az ország külön részeiben leginkább rablás végett ütek föl a pártütés zászlóját, 's alatta mindenemű kicsapongást követnek el. Ha ezekre is kiterjesztenék Elliot szerződése jötekonyságát, ugy rövid idő mulva szaporodni fogna számuk; a baszk tartományokban mindazáltal, hol rendes hadsergek állnak egymással szemközt és eszközökkel bírnak biztos közlekedésre, ott legtökéletesb teljesítésre talál a nevezett szerződés, 's ez által ismét új fontosságot nyert azon halakifejezés, mellyet Wellington hgül soha nem vont meg a spanyol nemzet. Vannak, kik a trónkövetelő legidősb fia és a fiatal királyné közt kötendő házasságról szólnak; ezek azonban csupán azt tanusítják, hogy teljességgel nem értenek a spanyol ügyek tulajdonképi helyzetéhez, mert először, ez esetben mind a két résznek szükségképi kellene mondania igényiről, ezt pedig d. reség tőlük várni. A trónkövetelőt vagyis inkább azon vakbuzgó pártot, mellynek kezei közt van, csak tökéletesen korlátlan uralkodás elégíthetné ki, 's don Carlos sem fia, sem más számára, soha semmi áron nem mondana le képzelt jogairól. Más oldalról pedig épen nem várhatni, hogy a kormányzó királyné olly házassághoz adja megegyezését, melly hosszú inséglánczolatot hozna leányára, vagy azon sorsra juttatná azt, melly d. Miguelt és Portugália mostani királynéját érte. De mellőzvéne nehézségeket, ugyan mikép lehetne létesíteni a nevezett tervet? Mikép egyesíthetne valaki olly embereket, kik ellenséges elvek személyesítői; főleg miután ez

elvek már pusztító polgárháboruba taszíták Spanyolországot, 's miután a két pártbeli főnökök most is olly véres szándékot forralnak agyukban, mint valaha? Illy terv végrehajtása örök ellenségeskedés kírthatatlan magvait hintené el azon szerencsétlen országban. (Halljuk!) Csalatkoz-
nak azok is, kil. vélik, mikép a' spanyol nemzet nem képes szabadal-
kotmány alatt élni. Spanyolország régi hatósági rendezete elég alaposan
czáfolja meg ez állítást. (Halljuk!) E' hatósági rendszer legszabadabb 's
legnépszerűbb alakban már akkor is sajátja volt Spanyolországnak, mi-
dön még egész Európában korlátlanág uralkodott. Való ugyan, miszerint
Spanyolország századokig mindennemű zsarnokság alatt nyögött; de
szintolly való az is, hogy Spanyolország buzgón ragadá meg most a' kí-
nálkozó alkalmat önmaga fölszabadítására, mi mulhatlanul ismét az eu-
rópai birodalmak sorába helyezendie' szép 's egykor annyira hatalmas or-
szágot. Azon áldozatok, miket Spanyolország hoz a' folyvást hoz, mu-
tatják, mikép e' nép tökéletesen érzi, mennyire érdemel verítéket 's vér-
ontást azon dicső czél, mellynek elérése után törekszik. 'S a' spanyo-
lok harcait nem maradtak jó gyümölcs nélkül. Ők ugyanis eddig is sok-
kat nyertek már: a' multa visszatérés lehetetlenült előttük, mert a' vak
szándékokat napjainkhoz csatolni akaró lidat lerombolák maguk mögött.
Iszonyuk a' korábban szenvedett zsarnokság ellen olly nagy, hogy ez
d. Carlost 's hozzá hasonlókat soha nem engedendi trónra lépni; mert jól
tudják, hogy vele azon vakbuzgók jutnának egyszersmind hatalomra,
kik tüstint újra divatba hoznák a' kobzásokat, száműzést, bitófákat 's
máglyákat. Meg vagyok győződve, mikép d. Carlos, ha csakugyan trón-
ra juthatna, mi szerencsére egészen lehetlen, egy év alatt többet tenne
a' királysági kormányrendszer meggyűlöltetésére, mint valamennyi kor-
látlan republicanus vagy királysági ellenség tenni képes lenne. Akkor
majd átlátnák a' korlátlan uralkodók, melly iszonyu balfogást tettek, olly
embert segítvén, kinek bánásmódja lehetleniténé a' királysági rendszer to-
vábbi főállását Spanyolországban. (Halljuk!) De, mint mondam, azon mű-
velődés ellenében, mellyre a' spanyol nemzet emelkedék, illy követke-
ménytül többé nem tarthatni. Élet és vagyon a' polgárháboru daczára is
sokkal biztosabb jelenleg, mint valaha volt, 's a' nemzeti jövedelem is
folyvást gyarapszik. A' pénzerő hasznosb csatornába tér most, és Spa-
nyolország olly jövedő jöllétnék veti meg e' pillanatban alapjait, minőt
eddig soha nem ismert, 's mégakkor sem gyanita, midőn Amerikát fel-
földözni volt szerencsétlen. Mylordok! Ugy látszik talán, mintha sza-
vaim tulzók lennének, mintha rendkívül kedvező fényben tüntetném ki
Spanyolország jövedőjét; de minden szómért felelősséget vagyok kész
vállalni magamra. Említek kereskedési viszonyinkat Spanyolországgal,
's egyszersmind panaszkodtak a' spanyol egyedárusság ellen. Nem kell
feledni, hogy minden kereskedési szerződésnek, 's így az itt kérdésben
levőnek is, szükségkép kölcsönös kedvezményekkel kell birni, ha akar-
juk, hogy létesüljön 's tartós életü legyen. Spanyolország földművelést
üz, 's azért csak földje termékit adhatja cserében britt készítményekért.
Mig gabnatörvényinket megtartjuk, addig legyen szíves a' ns marq. időt
engedni a' spanyoloknak, mig majd nálók is elenyészik az egyedárusko-
dás és magányos érdek szelleme a' közjöllét kívánata előtt. (Halljuk!) Mi-
kép használák a' spanyolok az általok eddig már kiküzdött szabadságot?
Hogy a' nyilvános vélemény jótéte öntudattá vált nálók, már bebizonyíták.
Élénkül érzik ők a' képviseleti rendszer jótékonyágát. A' választások
legnagyobb érdekek birtak Spanyolországban; minden népształy kép-
viselővel bir a' cortesben 's minden nyilvános ügyet ugy megvitatnak
ott, hogy az valóban lordságtok házának sem válnék disztelenségre. Za-
vartaknak zajgóknak mondák némellyek a' cortesüléseket; ámde én sok-
szor valék jelen azokban, 's csak igen ritkán tapasztalám, hogy egy-
szerre több beszélt volna egy szónoknál. (Kaczaj) Katholikus főpapok
szájából olly valódi keresztyén szeretet- és türelemtanúsító szavak hal-
lék ott, minőket nem mindenkor hallhatni e' házban. (Halljuk! Halljuk!)
Láttam, mikép a' spanyol minsterség előtt olly erőteljes férfias ellenzés
lépe föl, minő egy szabad ország képviseleti kormány-rendszeréhez illik;
más oldalról pedig azt is láttam, miszerint veszély idején az egész ellen-
zés a' kormány mellé sereglett egyetlen férfi gyanánt, 's hangos szóval
's hatásteljes tettel ötalmaszta az alkotmány és nemzetiség érdekeit. (Hall-
juk!) Ez ckokbul azon meggyőződésemet nyilvánítom, miszerint a' spa-
nyolok áthattatvák az alkotmány-szerű szabadság azon szellemétül, melly
szabadelmű kormányzat kezelésire ügyesíti őket. Sokat beszéltek még a'
kormányzó királyné népszerűtlenségéről is; én csak annyit mondhatok,
miszerint mindenkor csupán legtisztesb 's leghűbb kifejezésekkel hallám
említetteti a' kir. hatóságot. Egykor aljas gúnyiratot nyilvánítottak a'
kormányzó királyné ellen; de az egész nép határozott roszalással bélyeg-
zé azt 's az illető eskütszék méltó büntetést szabott a' szerzőre. Minden
spanyol nemzeti sérelemnek látszék tekinteni a' korona lealjasítottását 's
nem engedé büntetlenül rágalmaztatni királynéját. (Halljuk! Halljuk!)
Csupán a' királyné trónja megerősítése csöndesítheti le Spanyolországot.
Csak szabadelmű kormány teheti Spanyolországot árunk vásárlterévé 's csak
az alkothat számunkra frigyest, mig az ellenkező makacs ellenséget szülne.

T ö r ö k o r s z á g .

Sud és Gazette du Midi marseillei lapok levelezőji Konstantinápoly-
bul jul. 8-án írják, miszerint Lalande hajóvezér, Roussin hajóvezér 's
franciaia követtül a' portánál parancsot kapott a' török hajóereg üldözé-
sire 's a' dardanellákba visszatérésire. — Az Univers religieux pedig
levelet közöl egy francia tisztól jul. 9-én a' vurlai révbül, melly ekép
hangzik: Tegnep este hagyá el a' török hajóereg a' dardanellákat 's ma-
velök vitorláztunk. Joinville hg 's Lalande hajóvezér a' kapudán basával be-

szelgetének, ez biztosítá őket, miszerint békes nézetektül vezéreltetve
megy az egyiptusi hajóereg elibe. Négy nap mulva Alexandriába indu-
landunk béke-eszközlés végett. Az oroszok nyugottan maradtak mind-
dig a' Boszpor partjain, hadilevel által tudjuk ezt, miután azonban a'
török hajóereg elhagyá a' dardanellákat lehetőleg többet hallanduk ró-
lok. Annyi bizonyos, hogy 14 sorhajó, 12 fregat és számos apró hajó-
bul áll a' moszka hajóereg a' fekete tengeren. "A' jour. des Débats
okoskodást közöl a' konstantinápolyi legújabb eseményekről, miben ha-
tározottabban, mint valaha, pártolja Mehemed Alit, sőt közvetve a' török
főhajóvezér elpártolta mellett is szót emel. —

Konstantinápoly, jul. 24-én: Alexandriai jul. 16-ki hírek szerint a'
török hajóereg 14-én este felé e' város révébe érkezék; más ap Nil
egyiptusi gőzösen a' kapudán basa szárazföldre szállt 's azonnal udvar-
laton volt Mehemed Alinál, ki őt rangjához illő tisztelettel fogadá. A' tö-
rök hajóereg a' város előtt czikázott az egyiptusitól némi távolságra.
Ugyan e' hírek szerint mihelyt megtudá Mehemed Ali a' szultán elhunyt-
tát 's fiának trónra léptét, azonnal álgulövésekkel tudatá ezt a' néppel 's
parancsolá, miszerint ezután a' nyilvános imádságok a' mecsetekben
Abdul Medzsid szultán élteért tartassanak. — E szad basa, erzeruni
volt kormányzó, a' dardanellák parancsnokává és Hasszan basa, tripoli-
si volt kormányzó, cyprusi muhassillá nevezteték. — Nagyvezéri pa-
rancs következtiben a' kereskedők között támadó peres ügyek elintéző-
se a' kereskedési minsterségre bizatik. — Tegnep a' szeraszkiez palo-
tája előtt téren a' szultán jelenlétében nagy katonai szemle volt; mint-
egy 20 ezer löny csapat összpontosula itt. —

N é m e t o r s z á g .

(Zavargás Hannovera fővárosban Rumann polgármesternek hiva-
talátul felfüggesztetése miatt.) Hannovera, jul. 21-én: A' polgárság között
folyvást tart az ingerültség, sőt napról napra növekszik. A' tanács-elleni
fenyítő vizsgálat a' felszólításhoz képest igen szelid kir. leirat által julius
18-karól az ottani jogkancelláriához utasított 's e' törvényszék itele-
tétül függeszték fel, vajjon csak rendőrségi uton történjék-e a' vizsgálat.
Ugy látszik, fenyítő vizsgálatra nem hagyják jutni a' dolgot, mert ez al-
kalommal az alaptörvényi kérdés is ítélet alá kerülne. Egyébiránt tegnep
oda nyilatkozának a' tanács előtt, miszerint ha ez nyilvánítja, hogy a'
német szövetségi gyűlésnek benyújtott sérelemitával senkit nem akart
megbántani, hajlók leendnek Rumann visszahelyeztetni hivatalába 's az
egész vizsgálatat felhagyni. Mi azonban Rumann hivatalátul fe függeszte-
tést illeti, eziránt a' tanács erőteljes felirást intéze a' felséghez 's e'
rendszerű visszavonását sürgeté, mellyet a' körülmények legkevésbbé
sem igazolnak. A' polgárok is szándékoztak hasonló felirást intézni a'
felséghez, 's midőn e' végett jul. 19-én a' városháznál összegyűltek, a'
felség Boring tábornok, a' főváros kormányzója, által oda nyilatkozá, mi-
szerint illyes gyűlések tartatása tilalmas. A' polgárok tehát a' lövészházban
gyűltek össze, 's határozák el az említett felirást. Következő esemény hű
lelkületét adja az itteni polgárság ingerültségének. Heiliger városörvény-
szeki igazgató ugyanis megtérvén utjából, átvevé a' városigazgatóságot;
mivel azonban azon hír terjenge a' városban, miszerint Heiliger a' tar-
tományi elnökkel tartott beszélgetésekor a' sérelem kifejezési ellen rosza-
lólág nyilatkozá, jul. 19-én számos polgár vonult a' városához, hol
épen ülést tartott a' tanács. Ezek mint küldöttség az ülésterembe bocsáttatván,
felszólítják Heiliger városörvényszeki igazgatót: vajjon előbbi nézeti mel-
let marad-e, vagy pedig azokat megváltoztatá? Midőn Heiliger erre oda
nyilatkozá, hogy ő még folyvást az 1833-diki alaptörvényt tartja egye-
dül törvényszerű alkotmánynak, 's minden eziránti lépést javal, a' pol-
gárok, e' nyilatkozvány által megnyugtatta, elvonultak az ülésteremből.
Este azonban ugyanaz nap a' esendet komoritólág zavarák meg, vér is
folyt az utcában. Este ugyanis több népcsoport, (az ugynevezett polgárok
közül nem voltak jelen) a' királyi vár felé nyomult, hol azonban most
senki sem lakik a' kir. család tagjai közül, megnezendők a' hír szerint
annyira megerősített őrséget; azonnal lovassággal üzék szét a' népcso-
portokat, kik közelet-felszaggatással ügyekeztek védeni magukat, kivont
karddal ugratott közibök a' lovasság 's többet megsérte. Néhány városi
tanácsos közbejötté vete véget a' vérengzésnek. Celle, Eimbeck, Hil-
desheim 's több városba hírnökök indulának tegnep katonasági erősítvé-
nyekért. A' tanács és rendőrség felszólításokat bocsáta ki e' zavargás miatt.
A' rendőrségi felszólítás következő: „A' kir. belügyminsterség magos
parancsára következő rendőrségi rendelmények tétetnek pontos megtar-
tás végett közhírré: 1) Csapatonkénti elvonulás és utcákon összegyűlön-
gés, zajgás, kiabálás, fütölés valamint nappal, annálkább este szo-
rosan tiltatik; 2) gyermekek, tanulók, inasok esti 8 után utcákon 's
nyilvános téreken ne mutatkozzanak; 3) házi urak 10 órakor este szo-
rogosan csukassák be házaik ajtajit; 4) koresmák és vendéglők 9kor már
zárva legyenek; 5) utcái tolongáskor a' háziak ne fussanak ki ajtaikhoz,
sőt azonnal csukják be a' kaput 's vonuljanak szobáikba; 6) az utcá-
kon elvonuló őrségek e' rendelményeket illő tekintetben tartandják, a'
kicsapongók körülmények szerint pénz, fogság vagy testi büntetést szenved-
nek.“ — Hannovera, jul. 20-án 1839. Kir. rendőrségi igazgatóság. —

A' német szövetséghez már mintegy harmincz folyamodás járult a'
hannoverai testületek részirül, ezek közt kitünőbbek: Hannovera (a' szé-
kesváros), Göttinga, Hameln, München, Holmstein grófság, Lüne-
burg, Stade, Buxtehude, Osnabrück, Fürstenau, Quakenbrück, Hil-
desheim, Emden, Esens, Leer, Schüttrorf, és számos választó kerület
földbirtokosi p. o. Cahlenberg, Lüneburg, Kehdingen, Neuhaus és Osten,
Oserstadt 's a' t. kerületekői.